

نانو فناوری و کاربردهای نظامی آن

مؤلفان:

مهدی غلامپور

عیسی کرانیان

مهدی سیمپاری

حسن توکلی

انتشارات
دافوس آجا

انتشارات دانشگاه فرماندهی و ستاد ارتش جمهوری اسلامی ایران

۱۴۰۱

عنوان و نام پدیدآور	نانو فناوری و کاربردهای نظامی آن/نویسندگان مهدی غلامپور...[و دیگران].
مشخصات نشر	تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا، انتشارات دافوس، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری	۳۳۰ص: جدول، نمودار.
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۷۵۰۴-۷۴-۳
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	نویسندگان مهدی غلامپور، عیسی کرانیان، مهدی سیمپاری، حسن توکلی.
یادداشت	کتابنامه: ص: ۳۰۲-۳۰۳.
موضوع	نانوتکنولوژی
	Nanotechnology
	علوم نظامی -- نوآوری
	Military art and science -- Technological innovations
	صنایع دفاعی -- نوآوری
	Defense industries -- Technological innovations
شناسه افزوده	غلامپور، مهدی، ۱۳۶۰ -
شناسه افزوده	ایران. ارتش. دانشگاه فرماندهی و ستاد. انتشارات دافوس
شناسه افزوده	Iran. Army. Command & Staff College. Dafoos Publisher
رده بندی کنگره	۷/۱۷۴TA
رده بندی دیویی	۵/۶۲۰
شماره کتابشناسی ملی	۸۸۸۳۰۱۵

عنوان: نانو فناوری و کاربردهای نظامی آن

نویسندگان: مهدی غلامپور، عیسی کرانیان، مهدی سیمپاری، حسن توکلی

ویراستار: سامان آزاد

ناظر چاپ: حمید همت

طراح جلد: میلاد فرهادی

صفحه آرای: سبحان فرشادفر

ناشر: انتشارات دافوس آجا

شمارگان: ۱۰۰۰

تعداد صفحه: ۳۰۳ ص

نوبت چاپ: چاپ اول

تاریخ انتشار: ۱۴۰۱

چاپ و صحافی: مدیریت چاپ، انتشارات و فصلنامه دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا

قیمت: ۱۰۰,۰۰۰ تومان

نشانی: تهران، میدان پاستور، خیابان دانشگاه جنگ، دانشگاه فرماندهی و ستاد، انتشارات دافوس

www.casu.ac.ir

تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۱۴۱۹۱، ۰۲۱-۶۶۴۷۰۴۸۶

مسئولیت صحت مطالب بر عهده مؤلف می باشد.

کلیه حقوق برای دافوس آجا محفوظ است. (نقل مطالب با ذکر مأخذ بلامانع است).

به نام خداوند بخشنده و مهربان

امروزه با توجه به پیشرفت روزافزون علم در زمینه نانو، مقالات و کتب بسیاری در این زمینه چه به زبان فارسی و چه غیرفارسی منتشر شده است. در این بین نیاز به یک مرجع فارسی احساس می‌شد که با موضوعیت فن‌آوری نانو و کاربرد آن در بخش‌های نظامی و دفاعی به زبان ساده و قابل استفاده برای دانشجویان باشد. در کتاب حاضر سعی شده است ضمن پرداختن به موضوعات مقدماتی مربوط به فن‌آوری نانو، روش‌های ساخت مواد در مقیاس نانو و بررسی خواص فیزیکی انواع مختلف این مواد، به کاربردهای مختلف این مواد در بخش دفاعی با نوشتاری ساده و قابل فهم پرداخته شود.

از طرف دیگر، امروزه در همه مسلم است که دستیابی به فن‌آوری نانو یعنی داشتن برتری نظامی، اقتصادی و... و این یکی از دلایل اصلی نگارش این کتاب می‌باشد. چرا که هر چقدر مرجع فارسی در این زمینه بیشتر باشد، علاقمندان سریعتر در مسیر تحقیق و پژوهش در این زمینه قرار می‌گیرند.

در نهایت، امیدواریم که این کتاب رضایت خاطر خوانندگان، دانشجویان و اساتید گرامی را به همراه داشته باشد و اگر اشکالاتی در مطالب کتاب وجود داشته باشد، که بی‌شک چنین است، با یادآوری آنها ما را در جهت رفع کاستی‌ها در چاپ‌های بعدی یاری فرمایند.

با سپاس - گروه مؤلفان

مهدی غلام‌پور، سید عیسی کرانیان، مهدی سیمپاری و حسن توکلی

فهرست مطالب

فصل اول: مقدمه‌ای بر فیزیک حالت جامد.....	۹
۱-۱- تعریف میکروسکوپی.....	۱۰
۱-۲- انواع جامدها.....	۱۴
۱-۳- نظم کوتاه‌برد و بلندبرد.....	۱۴
۱-۴- شبکه‌های براوه.....	۱۶
۱-۵- شبکه‌های بلوری مکعبی.....	۱۹
۱-۶- نظریه‌ی نواری.....	۲۴
فصل دوم: مقدمه‌ای بر فناوری نانو.....	۳۳
۱-۵- نانو.....	۳۴
۲-۵- معرفی نانو ساختارها.....	۴۹
۳-۵- تقسیم‌بندی نانو مواد بر اساس بُعد.....	۴۹
فصل سوم: روش‌های ساخت مواد در مقیاس نانو.....	۶۳
۱-۸- روش مکانیکی تولید نانوذرات.....	۶۴
۲-۸- روش سُل-زُل.....	۷۰
۳-۸- روش هیدروترمال.....	۷۶
۴-۸- رسوب دهی فیزیکی بخار.....	۸۳
۵-۸- رسوب دهی شیمیایی بخار.....	۸۸
فصل چهارم: خواص نانومواد.....	۹۳
۱-۱۲- خواص حرارتی.....	۹۴
۲-۱۲- خواص مغناطیسی.....	۹۷
۳-۱۲- خواص مغناطیسی نانو ساختارها.....	۹۹
۴-۱۲- خواص مکانیکی.....	۱۰۱
۵-۱۲- مواد توده‌ای نانو ساختار و خواص مکانیکی آن‌ها.....	۱۰۴
۶-۱۲- خواص نوری.....	۱۰۸
۷-۱۲- خاصیت کانالستی.....	۱۱۳
فصل پنجم: مشخصه‌یابی مواد در مقیاس نانو.....	۱۲۳
۱-۱۶- طیف‌سنجی پراش پرتوی ایکس.....	۱۲۴
۲-۱۶- میکروسکوپ‌های الکترونی.....	۱۲۹
۳-۱۶- میکروسکوپ نیروی اتمی.....	۱۴۶
۴-۱۶- طیف‌سنجی مرئی و فرابنفش.....	۱۵۲

فصل ششم: نانوالکترونیک و کاربردهای دفاعی آن ۱۶۳

- ۱-۲۰ - مقدمه ۱۶۴
- ۲-۲۰ - نقش فناوری نانو در الکترونیک ۱۶۶
- ۳-۲۰ - کاربردهای دفاعی فناوری نانوالکترونیک ۱۹۶

فصل هفتم: نانومکانیک و کاربردهای دفاعی آن ۲۰۳

- ۱-۲۴ - مقدمه ۲۰۴
- ۲-۲۴ - نقش فناوری نانو در مکانیک ۲۰۶
- ۳-۲۴ - کاربردهای عمومی فناوری نانومکانیک ۲۱۴
- ۴-۲۴ - کاربردهای دفاعی نانومکانیک ۲۲۳

فصل هشتم: نانومغناطیس و کاربردهای دفاعی آن ۲۳۱

- ۱-۲۸ - مقدمه ۲۳۲
- ۲-۲۸ - آشنایی با منشا مغناطیس مواد ۲۳۳
- ۳-۲۸ - برهمکنش بین الکترون‌ها و قواعد هوند ۲۳۵
- ۴-۲۸ - حوزه‌های مغناطیسی ۲۴۲
- ۵-۲۸ - القای مغناطیسی ۲۴۴
- ۶-۲۸ - دسته‌بندی مواد مغناطیسی ۲۴۵
- ۷-۲۸ - حلقه‌ی پسماند ۲۴۹
- ۸-۲۸ - مغناطیس ذرات ریز ۲۵۲
- ۹-۲۸ - کاربردهای دفاعی فناوری نانومغناطیس ۲۵۷

فصل نهم: نانوسرامیک و کاربردهای دفاعی آن ۲۶۷

- ۱-۳۲ - مقدمه ۲۶۸
- ۲-۳۲ - خواص برتر سرامیک‌ها نسبت به مواد دیگر ۲۶۸
- ۳-۳۲ - کاربردهای مختلف مواد سرامیکی ۲۶۸
- ۴-۳۲ - نانوسرامیک و ویژگی‌های آن ۲۶۹
- ۵-۳۲ - کاربردهای نانوسرامیک ۲۷۲
- ۶-۳۲ - کاربردهای دفاعی نانوسرامیک ۲۷۳

فصل دهم: مواد پرانرژی ۲۸۳

- ۱-۳۶ - مقدمه ۲۸۴
- ۲-۳۶ - تقسیم‌بندی مواد پرانرژی ۲۸۴
- ۳-۳۶ - پیرانه‌ها ۲۸۶
- ۴-۳۶ - پیرانه‌های غنی از سوخت ۲۸۹